

ред.: В. К. Звирбуль, В. В. Клочков, Г. М. Миньковский. – М. : Юрид. лит., 1977. – 256 с.

3. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : в 3 кн. / А. П. Закалюк. – Київ : Ін Юре, 2007. – Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.

Кравченко Н. С. – кандидат юридичних наук, провідний фахівець інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ФОРМА КРИЗИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Важливою складовою ринкової системи господарювання є тіньова економіка. Однією з особливостей її прояву визнано існування неконтрольованого державою виробництва, обміну, розподілу і споживання товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг, унаслідок чого державний бюджет недоотримує податкові надходження, а країна втрачає додаткові ресурси та інвестиції для забезпечення стабільного економічного зростання, а також не може повною мірою виконати власні соціальні зобов'язання перед законослухняними громадянами.

Під час загострення проблеми пошуку додаткових ресурсів та інвестицій для стимулювання розвитку країни у кризовий та посткризовий період актуальним стає пошук шляхів детінізації економіки.

Нині економіка України перебуває в не досить сприятливому стані через негативний вплив тіньового сектору. Саме тому пильна увага економістів прикута до тіньової економіки, адже вона проникає в усі сфери національної економіки та призводить до непоправних втрат для державного бюджету і економіки країни загалом.

Актуальністю проблеми детінізації зумовлена прагненням України приєднатись до ЄС, де панівними є засади законності, демократії, вільного руху ресурсів, доходів, робочої сили, а також функціонування легальної відкритої економіки. Питання

детінізації національної економіки певною мірою властиве всім країнам світу, адже стовідсотково легальної економіки не існує. Вивчення світового досвіду та позитивних зрушень щодо детінізації є надзвичайно важливим для сучасної України, адже рівень тінізації української економіки є досить високим.

Тіньова економіка безпосередньо пов'язана з кризовими процесами в суспільстві. Вона є формою кризи державного управління, системним явищем господарювання асоціальної природи, і виявляється в розвитку кризового потенціалу економічної структури суспільства, держави, а також у розвитку їх дисфункціональності [1, с. 21].

Отже, тіньова економіка об'єктивно пов'язана з розвитком процесів державного управління економікою, їх циклічністю, накопиченням у них кризових явищ та їх проявів.

Сутнісними ознаками кризи державного управління економікою в Україні є такі:

а) розростання економічних і соціальних конфліктів, які набувають гострого політичного характеру (для їх вирішення відповідні органи державної влади повинні змінити політичний курс, стратегію, методи та засоби подолання кризи управління економікою, проте жодних суттєвих зрушень в цьому напрямку не відбувається);

б) нездатність державної влади в контексті управління та подолання конфліктів, що дедалі поширюються, регулювати соціально-економічні процеси на основі трансформації структур і вдосконалення методів управління;

в) тривала розбалансованість структурно-функціональної системи державного управління економікою та політичних інституцій влади, нестабільність взаємодії та зв'язків із зовнішнім і внутрішнім середовищем тощо.

Відновлення організації економічної влади у суспільстві – це стан у розвитку кризи, коли зникають її прояви, організація економічної влади відновлює свою здатність до забезпечення високого рівня негентропійних процесів управління. Реалізація цього способу подолання кризи не передбачає повернення до вихідного становища, а навпаки – прагне до переведення розвитку системи організацій на інший рівень зі збереженням коріння системи, яке відтворюється у всіх її метаморфозах [2, с. 66].

У звіті Департаменту економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України йдеться про те, що процес детінізації в Україні стримують проблеми, які негативно позначаються на показниках розвитку економіки країни загалом. Серед них варто згадати такі: збереження несприятливої зовнішньоекономічної ситуації; погіршення товарно-транзитних відносин з Російською Федерацією; збереження фінансових ризиків в умовах банкрутства банків та недоотримання кредитних коштів від Міжнародного валютного фонду; проведення на території України антитерористичної операції [3].

Таким чином, поряд з внутрішніми економічними загрозами, що становлять найбільшу небезпеку для вітчизняної економіки та її демократичних перетворень, існують також зовнішні загрози, на які потрібно зважати. До них належать: тінізуючий вплив транснаціональної тіньової економіки; тінізація енергоринку, що посилює енергетичну уразливість внаслідок критичної залежності країни від імпорту енергоносіїв; новітня «тиха» ізоляція вітчизняних ринків від сучасних технологій; негативний вплив світових фінансових процесів, зокрема спекулятивного характеру, на стан вітчизняного валютного та фондових ринків; можлива втрата ринків збуту через протидію конкурентів, їхніх політичних лобістів. Подолання зовнішніх загроз пов'язано з успішною реалізацією трансформаційних процесів, забезпеченням соціально-економічного зростання.

Отже, сутність трансформаційного процесу державного управління економікою в Україні має полягати, з одного боку, у відмові від старих методів, принципів, структур і функцій управління, уникненні дубляжу повноважень у сфері економічної політики між чинними та новоствореними органами державної влади, а з іншого – у нарощуванні системи нових, нетрадиційних інституціональних структур.

Список використаних джерел

1. Іванов Ю. Б. Тіньова економіка в контексті кризи державного управління / Ю. Б. Іванов // Проблеми економіки. – 2010. – № 4. – С. 21–24.

2. Предборський В. А. Теорія тіньової економіки в умовах трансформаційних процесів : монографія / В. А. Предборський. – Київ : Задруга, 2014. – 400 с.

3. Рівень тіньової економіки знизився до 35 % від ВВП [Електронний ресурс] : матеріали прес-служби Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=dc0d7cd5-ad6a-42ff-963a-e0d45ee23888&title=RivenTinovoiEkonomikiZnizivsiaDo35-VidVpr>. – Назва з екрана.

Криволапов В. М. – ад'юнкт наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ ЯК НЕГАТИВНИЙ ЧИННИК ЗРОСТАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Поширення нових інформаційних технологій, підґрунтям чого є активне використання комп'ютерної техніки та засобів комунікацій, оптимізації та автоматизації процесів в усіх без виключення сферах життєдіяльності, спричинило нівелювання кордонів та переплетення національних економік та національних інфраструктур країн світу. Вказані тенденції сприяли формуванню єдиного світового інформаційного простору, де кожен може отримати доступ до будь-якої інформації в будь-якій точці планети, дистанційно управляти власними активами та активами компанії, укладати господарські угоди з іноземними суб'єктами господарювання без необхідності особистого контакту тощо. Так, інформаційний простір став водночас місцем і безпосередньо інструментом вчинення злочинів. Відтепер злочин не потребує попередньої «обробки клієнта» та особистого контакту з потенційною жертвою. Головним інструментом правопорушника стає лише комп'ютер та доступ до інформаційно-комунікаційних систем, де він за допомогою комп'ютерних вірусів та інших заборонених технічних засобів може отримати доступ до баз даних, банківських рахунків, автоматизованих систем управління тощо.